

Beslutningsforslag nr. **B 63**

Folketinget 2009-10

Fremsat den 25. november 2009 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Anne Bastrup (SF), Meta Fuglsang (SF) og Ole Sohn (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om en reform af Kriminalforsorgen i Frihed

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af dette folketingsår at forelægge Folketinget et samlet reformforslag for Kriminalforsorgen i Fri-

hed (KIF), som baserer sig på de i beslutningsforslaget beskrevne forslag.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslagets formål

Forslagsstillerne ønsker en reform af Kriminalforsorgen i Frihed (KIF), som understøtter KIF's rehabiliterende arbejde. Hvis vi bliver bedre til at styre de dømte kriminelles løsladelsesforløb, mindsker vi risikoen for, at de falder tilbage i eller fastholdes i kriminalitet. Beslutningsforslagets overordnede formål er at mindske recidivet.

Tilsynsordningen under KIF er blevet udhulet gennem de seneste år. I dag er den reelt begrænset til sporadisk kontrol og med begrænsede muligheder for at støtte op om den løsladte, som står over for udfordringen med at opbygge et nyt liv.

Forslagsstillerne ønsker at reformere tilsynsordningen, så tilsynet bliver mere udadgående og tilpasset den enkeltes behov. En bedre udslusning af dømte kriminelle vil komme hele samfundet til gode, da det vil føre til mindre kriminalitet, færre kriminelle og derigennem færre ofre.

Danske og udenlandske erfaringer viser, at mentorordninger har en positiv effekt i forhold til unge kriminelle, jf. Prieur, Annick, Lars Skov Henriksen (2003): »Arrangerede venskaber: mentorordning for unge straffedømte af anden etnisk oprindelse«, Sociologisk Laboratorium, Aalborg Universitet, Sociologiske Arbejdsrapporter: 15, og Tolan, Patrick, m.fl. (2008): »Mentoring interventions to affect juvenile delinquency and associated problems«, Campbell Systematic Reviews 2008:16.

De samme principper og resultater forventes at gøre sig gældende over for dømte voksne, som frivilligt indgår i en mentorordning. Derfor foreslås en udbredelse af brugen af mentorer, ligesom mentorordninger gøres til en etableret del af tilsynet.

Prøveløsladte og tidligere kriminelle oplever ofte at blive tabt mellem forskellige systemer. En mentor kan hverken afløse socialrådgivere eller sagsbehandlere, men de kan fungere som den gennemgående og positive personlige kontakt, der er brug for, når man løslades efter et længere fængselsophold og skal til at opbygge et nyt liv uden kriminalitet.

Forslagsstillerne ønsker en kriminalforsorg, som er orienteret mod at reintegrere de kriminelle i samfundet og derigennem forebygge tilbagefald til kriminalitet.

Reformforslaget af KIF skal således indebære følgende:

- KIF's tilsynsordning gøres mere udadgående. Tilsyn skal i større omfang foregå i den prøveløsladtes bolig eller på arbejdspladsen.
- Der oprettes en mentorordning under KIF for egnede dømte kriminelle. Mentorordningen gøres til en fast bestanddel af KIF's arbejde, idet det tilstræbes at tilbyde en mentor til dømte kriminelle, der står over for (prøve)løsladelse. Der kan fokuseres på dømte med karakteristika, som tilsiger stor risiko for gentagen kriminalitet, og som vurderes egnede.
- Stormøder indføres forsøgsmæssigt som en model ved (prøve)løsladelse eller som vilkår i forbindelse med betingede domme. Stormøderne indarbejdes i det eksisterende retssystem.

Tilsynet

Målsætningen for tilsynet i KIF er i løbet af tilsynsperioden at skabe så acceptable sociale rammer for den enkelte, som det er muligt. Der bliver specielt lagt vægt på boligforholdene samt uddannelse og/eller arbejde, da disse områder er af stor betydning for at mindske risikoen for ny kriminalitet.

Forslagsstillerne mener, målsætningen er rigtig, men at der er behov for at tænke i nye baner, i forhold til hvilke virkemidler der anvendes.

I dag er det almindeligvis sådan, at klienten i den første del af tilsynsperioden skal have kontakt til systemet minimum én gang ugentligt, senere hver 14. dag, og hvis der er tale om en stabil situation, kan tilsynsklienten herefter nøjes med at have kontakt én gang månedligt.

Det er forslagsstillerens opfattelse, at tilsynsvirkosomheden i praksis har for megen fokus på kontrol. Der er behov for en indsats, som er anderledes dynamisk og konstruktiv, samtidig med det kontrolleres, at eventuelle vilkår for en prøveløsladelse overholdes.

Det eksisterende system af sagsbehandlere skal gøres mere udadgående. Det vil sige, at det tilstræbes, at møder foregår på klientens bopæl eller eventuelle arbejdsplads.

Mentorordningen

En oversigt over erfaringer med mentorordninger i primært USA, men også andre engelsktalende lande, viser, at der kan måles en positiv effekt fra mentorordninger på så forskellige afhængige variable som kriminalitet, overfald, stofmisbrug og skoleaktivitet. Den målte effekt er størst i forhold til kriminalitet, jf. SFI – Campbell nr. 2, 2009: »Hvad virker? Evidens om effekter«, Nordisk Campbell Center.

Unge under 25, som har tilknytning til kriminalforsorgen, tilbydes i dag en mentor. Mentorordningen er for hovedparten finansieret af satspuljemidler. Mentorerne aflønnes ud fra et skøn af, hvor mange timer de forventes at bruge på den unge. I dag har man ca. 175 mentorordninger kørende for en samlet finansiering på 4 mio. kr. Det giver en stykpris på under 23.000 kr.

Der har endnu ikke fundet en systematisk evaluering sted af hele ordningen, selvom der generelt synes at være tilfredshed med ordningen. Desuden viser et kvalitativt studie en vis succes i forhold til mentor anvendelse over for unge med etnisk minoritetsbaggrund, jf. Prieur, Annick & Lars Skov Henriksen (2009): »Arrangerede venskaber – Mentorordning for unge straffedømte af anden etnisk oprindelse«, Sociologisk Laboratorium, Aalborg Universitet, Sociologiske Arbejdsrapporter: 15.

Det bemærkes at også Ungdomskommissionen (september 2009) i sine anbefalinger til bekæmpelse af ungdomskriminalitet anerkender værdien af mentorordninger og ønsker at udbrede disse primært for unge.

Forslagsstillerne vil imidlertid udbrede ordningen til også at gælde for voksne, som står over for (prøve)løsladelse. Mentorarbejdet skal igangsættes i god tid, inden den dømte kriminelle (prøve)løslades, og ordningen skal løbe, indtil den nu tidligere kriminelle har opbygget rammerne for et nyt kriminalitetsfrit liv.

Mentorordningen skal omfatte prøveløsladte og fuldtidsafsonere, ligesom det skal undersøges, om den kan udvides til også at omfatte personer med betingede straffe m.v.

Det er vigtigt, at der lægges energi i at finde den rigtige mentor. Den kriminelle bør tilskyndes til at komme med forslag, f.eks. en tidligere sportstræner,

en arbejdsgiver eller en sagsbehandler, som vedkommende har haft det godt sammen med. Hvis den foreslåede er egnet som mentor og i øvrigt er interesseret i hvervet, bør ønsket imødekommes, da det er vigtigt, at der etableres en relativt tæt personlig kontakt mellem mentor og den kriminelle, jf. Tolan, Patrick, m.fl. (2008): »Mentoring interventions to affect juvenile delinquency and associated problems«, Campbell Systematic Reviews 2008:16: 20.

Der bør etableres et uddannelsesforløb for mentorerne, ligesom KIF skal forestå arrangementer med henblik på erfaringsudveksling og sparring mentorerne imellem.

Det er ikke alle, som vil tage imod tilbuddet om en mentor. Men inden man afslår, skal det sikres, at man faktisk er klar over, hvad det er, man afslår. Som en del af mentorordningen skal der derfor afholdes motiverende samtaler. Når ordningen er fuldt indfaset bør 30-40 pct. takke ja til tilbuddet. En mentorordning skal løbe så længe, som det er nødvendigt for den kriminelle. Det bør undersøges, om finansieringen efter en periode bør overgå til en anden instans.

Der er en række gevinster ved at omlægge KIF, herunder en mere målrettet indsats over for den (prøve)løsladte. Klienten tilbydes en mentor, som vil være en støtte i prøveløsladelsesperioden og i overgangsfasen til et almindeligt liv med job, bolig m.v. Mentoren skal kunne følge den tidligere kriminelle, indtil denne vurderes i stand til at klare sig selv. Mentoren kan være behjælpelig med opgaver som f.eks. reetablering af samvær med børn, støtte til at etablere et kriminalitetsfrit netværk og vedligeholdelse af misbrugsbehandling.

Med en lavere tilbagefaldsrate til kriminalitet vil der spares anseelige beløb på fængselspladser, og den enkelte vil i stedet kunne bidrage til den fælles kasse gennem beskæftigelse.

Det forventes, at der skal ske en motivering af den indsatte, der tilbydes en mentor, akkurat som man gør med succes i forhold til misbrugsbehandling i dag.

Stormøder for prøveløsladte m.fl. som forsøgsordning

I dag er der for lidt reel opfølgning på ogstøtte til prøveløsladte fanger, ligesom der er en risiko for frygt og fornyede konflikter, hvor en overgrebsmand vender tilbage til sit lokalsamfund.

Forslagsstillerne ønsker at indføre såkaldte stormøder i KIF. De kan f.eks. fastlægge vilkår i forbindelse med prøveløsladelse eller i forbindelse med betingede straffe. Stormødet skal indarbejdes i og i visse tilfælde udgøre udgangspunktet for KIF's tilsyn.

På stormødet deltager den prøveløsladte og andre, hvis det er muligt, herunder offeret (eller en stedfortræder), kommunen, tilsynsførende og andre relevante parter fra lokalsamfundet, f.eks. en arbejdsgiver, en lærer, en træner, forældre m.v. Parternes frivillige deltagelse er en forudsætning og tager sit udgangspunkt i »restorative justice«-tankegangen.

På mødet udarbejdes en plan for, hvordan det forhindres, at den dømte gentager sin forbrydelse, og hvordan den dømte kan reintegreres i lokalsamfundet. Hvis der allerede foreligger en handleplan for den dømtes løsladelse, revideres denne med henblik på den forestående tidsperiode. Privatpersoner, frivillige og offentlige instanser, herunder kommunen, deltager aktivt. Der laves ligeledes en aftale for, hvordan offer og gerningsmand skal tackle eventuelle fremtidige møder. Hvis offeret ikke ønsker at medvirke, gennemføres mødet med de andre i netværket.

Indgåede aftaler må ikke bryde med proportionalitetsprincippet og således ikke være af en karakter, der vil belaste den dømte mere end et almindeligt vilkår. Det skal undersøges, om aftalen bør godkendes af en dommer.

Planen kan f.eks. indeholde krav om, at den løsladte møder på arbejde eller udfører frivilligt arbejde. I starten af prøveløsladelsen kan kravene være relativt omfattende, mens de løsnes hen ad vejen. Deltagerne i stormødet, f.eks. arbejdsgiveren, bidrager til at tilse, at aftalen overholdes. Der afholdes en række møder i løbet af prøveløsladelsen.

Erfaringer viser, at konfrontationen mellem offer og gerningsmand har positive effekter for begge parter.

Ordningen skal omfatte prøveløsladte og personer med betingede straffe.

Stormøder fungerer ved, at de inddrager lokalsamfundet. Derigennem reduceres angsten, og der opbygges et fælles engagement og fælles ansvar. Ordningen kunne eksempelvis være gavnlig i en situation, hvor en pædofilidømt sættes på fri fod og skal flytte tilbage til sit lokalområde med megen utryghed, frustration m.v. til følge.

At der er flere personer, deriblandt personer, som er tæt på den dømte, som følger hans eller hendes færden, betyder, at der er mulighed for at reagere hurtigt på en skæv udvikling, f.eks. hvis den prøveløsladte ikke møder på arbejde.

Endelig kan man fremhæve betydningen af at inddrage de nære hverdagsrelationer. I stedet for socialrådgiveren eller tilsynsførende, der i nogle tilfælde ses som repræsentant for et svigtende system, er det naboen, familiemedlemmet, mentoren el.lign., som træder til. De tætte relationer er ikke så nemme at afvise, og derfor forpligter de mere.

Koordinering mellem myndigheder

De foreslåede reformer af KIF vil ikke alene give bedre forudsætninger for at målrette indsatsen mod den enkeltes situation, men vil tillige understøtte koordinationen og samarbejdet mellem relevante aktører. Dette er helt afgørende forudsætninger for »den gode løsladelse«, jf. Projekt God Løsladelse: »Erfaringer – metode og anbefalinger«, side 12, Servicestyrelsen, 2009.

Det er afgørende for forslagsstillerne, at en reform af kriminalforsorgen gennemføres under hensyntagen til de generelle anbefalinger, som er fremkommet på baggrund af Projekt God Løsladelse, herunder at der gøres mere for at sikre en glidende overgang fra fængsel til frihed, og at der koordineres tæt og løbende mellem relevante myndigheder såsom fængslerne, KIF og relevante forvaltninger i den pågældende kommune.

Finansiering

For fuldtidsafsonere finansieres mentorordningen ved, at personer, som har indvilget i ordningen, og hvor der er etableret kontakt mellem mentor og den kriminelle, herunder at der er gennemført et rimeligt antal møder mellem de to, gives mulighed for, at

vedkommende løslades et nærmere fastsat antal uger tidligere end planlagt.

For prøveløsladte kan finansieringen findes gennem en kombination af eventuel fremrykkelse af

prøveløsladelsen kombineret med, at en del af KIF's tilsynsopgaver omlægges og flyttes til mentorordningen.

*Skriftlig fremsættelse***Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en reform af Kriminalforsorgen i Frihed.

(Beslutningsforslag nr. B 63).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.